

Modře označené štítky znamenají,
že není zaplacené předplatné!
Předplatné na jeden rok je
38,10+ 1,90 (GST) = 40 kan. dolarů
Cena 1.62 + 0.08 (GST) = 1.70 dolaru.

Agreement # 40005374/ Registration # 09089

Datum, dokdy jsou
noviny předplaceny,
je v pravém horním
rohu štítku!

J Time
Committed
À déla
convenu

Telefon: 416/530-4222
Fax: 416/530-0069
E-mail: abe@zpravy.ca
abe@satellite1-416.com

ČESKOSLOVENSKÝ ČTRNÁCTIDENÍK - CZECHOSLOVAK BI-WEEKLY

No. 9.

(434.)

Vol. 19.

satellite 1-416

Thursday,

May 7,

2009

Published by ABE, P. O. Box 176, Station „E“, Toronto, Ontario, Canada M6H 4E2

www.satellite1-416.com nebo www.zpravy.org nebo www.zpravy.ca

Finále opět překvapilo

Na můj dotaz, proč přijel na plzeňský filmový festival, odpověděl novinář z Berlína, že to je jediné místo, kde může vidět přehlídku českých filmů. Na otázku, proč nejede na festival do Karlových Varů, odpověděl, že tam by viděl mnoho filmů z celého světa, ale jen několik málo filmů z domácí produkce. Letošní *Finále* to potvrdilo, i když nejlepší film, podle mého mínění, který se na festivalu objevil byl z Německa od režiséra Wim Wenderse, který se z větší části odehrával na Sicílii, přesněji řečeno v Palermu. Jestliže se tento režisér a dá se říci jeden z největších současných filmových tvůrců odvolává na dvě velké postavy nedávné minulosti Michelangela Antonioniho a Ingmara Bergmana, pak právem. Návaznost na dva skvosty světové kinematografie na *Zvětšenina* a *Sedmou pečetí* je zřejmá na první pohled. Při tom obě legendy zemřely ve stejnou dobu téměř během jednoho týdne.

Jestliže dialog rytíře se smrtí je u Bergmana zasazen do středověku, pak příběh fotografa, kterého zpodobňuje David Hemings v Antonioniho *Zvětšenině* patří jasně do šedesátých let. Zrovna tak Wenders zasazuje svého módního fotografa Finna do současnosti. První část se odehrává v městě proslulém uměleckou avantgardou v Düsseldorfu, kde je vše dostupné a kde se prezentuje nejen módní fotografie, ale kde se vytváří i nová realita. Potřebujete fotografii Sao Paola s australskými červánky? V době digitální fotografie není nic nemožného. Fotograf Finn dodá za patřičný honorář v patřičné velikosti, s patřičným rozlišením i v patřičném formátu. Celý svět má Sao Paolo jako na dlani. A co takhle těhotná modelka mezi dvěma kosmonauty či slévači. I to je možné. V Düsseldorfu je všechno možné. Jenže fotografii chybí něco jako duše. Pro trochu toho tepla a pro snímek, který v zápětí obletí svět není problémem odletět někam, kde je tepleji někam na jih, třeba do centra mafie do Palerma. Jenže velký německý režisér je vzdálen všem zhovadilostem, které provázejí současný film, počínaje pornem, přes násilnosti, konče upíry. A přesto je film nabitý erotikou, hrdina je zasažen několikrát smrtící střelou - šípem neznámého střelce a tajemství smrti, místy pohádkové je zde v plné síle, podobně jako u Bergmana a Antonioniho.

Když jsou fotografie i s duší hotové, najednou se hlavní postava filmu fotograf Finn rozhodne hledat to, co mu chybí, potká krásnou restaurátorku starých fresek a začne si klást otázky, na kterých záleží. Klade si otázku, o čem je život a co je na něm důležité. Podobně jako u Bergmana v *Sedmé pečetí* se ptá, jak využije odkladu, protože i v tomto filmu a jako v každém životě, se jedná nikoliv o nesmrtelnost, ale o prodloužení času na této zemi. Jedná se však také o realitu o to, jak si přetváříme skutečnost, podobně jak se tomu děje u mistrů digitální fotografie, kteří vytvářejí novou skutečnost.

Pochopitelně neviděl jsem všechny filmy na plzeňském festivalu, ale jediný film, který se v otázce života a smrti, absurdity našeho života tomuto filmu přiblížil byl film Ivo Trajkova *Ocas ještěrky*. Trajkov, který přednáší na pražské FAMU, natočil v roce 2004 vynikající film *Velká voda*. V roce 2007 šokoval tím, že udělal 8 mm celovečerní film *Movie*. Již v tomto filmu zapracoval anděla, jako někoho, kdo nemluví, ale kdo ovládá náš

K ZIMA VE FILMU IVO TRAJKOVA OCAS JEŠTĚRKY

FOTO: INTERNET

život. Tentokrát však upustil od černobílého experimentu a vrátil se k barevnému 35 mm filmu. Archanděl Gabriel má zcela lidské rozměry. Občas hlavního hrdinu Josefa Bárta, kterému se hrouť svět, přivádí do průseru, jindy ho z průserů zachraňuje. Někdy ho v kritických okamžicích zase opouští. Na otázku, proč tomu tak je, odpovídá režisér, že pro nás může být dobré, když v nějakém maléru zůstaneme sami. Film je na motivy pohádky Boženy Němcové *Anděl strážce*.

Není to jediný film, který je věnován autorce, písčici v polovině devatenáctého století. Je zajímavé, že o této superčeské spisovatelce vznikl německý film s českými herci (v hlavní roli s Bolkem Polívkou, který hraje jejího manžela despotického Josefa Němce). Dagmar Knöpfelová to pojala jako zápas umělkyně, která bojuje o svou identitu. Film je někdy schématický a vychází z posledních pěti dopisů adresovaných Vojtovi Náprstkovi.

Snad prvním česko-albánským filmem je snímek Piro Mikaniho *Smutek paní Šnajderové*. Zatímco v Československu je v roce 1960 obroda, v Albánii komunismus dosahuje vrcholu. Filmař Leke má, co nejrychleji dokončit studia a vrátit se domů. Při tom právě objevuje svobodu. Studenti FAMU točí dokument o plochodrážních motocyklech v Českém Štemberku. Je to autobiografický příběh Piro Mikaniho, který byl po pádu komunistického režimu prvním albánským velvyslancem v Praze. Po letech se tedy vrací k filmu. Film je hlavně zajímavý tím, že podobně jako si emigranti pamatují zemi, kdy z ní odešli, tak i albánský student přesně vystihuje šedesátá léta, pamatuje si nejen písničky, které v tu dobu byly hity, ale i auta, účesy, ale hlavně jazyk té doby. Film působí skutečně dojmem jako kdyby byl natočen v roce 1960.

Přestože řada odborníků chválila film Václava Marhoula *Tobruk*, nenašel jsem zatím odvahu na tento film jít. Zažil jsem příliš mnoho válečných filmů v době povinné školní docházky a doba vzniku filmu až nápadně korespondovala s obdobím, které jsme opět prožívali v minulých letech.

Zatímco filmy Jana Hřebejka *Nestyda* a *Děti noci* Michaely Pavlátové nepřesáhly průměr a hlavní hrdina či hrdinka nic od života nechtějí a nikam se nedostávají film *Sestra* je originální a skutečně znamená osvícení

ve festivalové produkci. Podobně jako v *Ocasu ještěrky* se zde setkáváme s charismatickou makedonskou herečkou Vericou Nedeskou. Režisér Vít Pancíř si pro svůj první celovečerní film vybral stejnojmennou knížku Jáchyma Topola a hudbu, na které je vše postaveno dělal Filip Topol a *Psí vojáci*. Jde o útěk z města, o útěk před kýčem, který nás obklopuje. Při tomto úniku se setkáváme s Rómy, kteří nejsou schopni se zorganizovat, ale na druhou stranu, díky tomu nebyli schopni nikdy vést žádnou válku.

Poměrně velká sekce je věnována na plzeňském festivalu dokumentům. Kromě takových filmů jako je třeba dokument *René* od Heleny Třeštíkové, který měli možnost vidět i diváci v Torontu, jsme zde měli možnost vidět konfrontaci bezdomovců s pražským primátorem Pavlem Běmem a městskými strážníky ve filmu Ivo Bystřičana *Trvalé bydliště Praha*. Jindy suverénní politik Pavel Bém působí naprosto nejistě, místy až trapně lidově řečeno jako debil.

Režiséra Zdeňka Tyce, jsem měl možnost vidět i na minulých festivalech a letos měl v Plzni dva filmy *Ei Paso* a *Malé slavnosti*. Pokud jsem hledal nějaké spojení mezi těmito filmy, pak jsem našel jednoho společného jmenovatele a to ve vyhoštění z bytu. Obě rodiny ztratily své zázemí. Zatímco film *Ei Paso* získal na festivalu druhou cenu, nelitostná hlavně česká kritika neměla pro *Malé slavnosti* mnoho pochopení. Aniž bych věděl, že právě *Ei Paso* bude slavit úspěchy, jsem požádal po promítání obou filmů, které se promítaly v jeden den režiséra Zdeňka Tyce o rozhovor.

ABE: Jak důležitý je pro vás pojem domova a jeho ztráty?

ZT: Myslím si, že je to katastrofa. V hlavě mám stále otázku, kam bych chtěl letět, kam bych se chtěl dostat ve snu a odpovídám si někam, kde je doma. Čili neříkám na Madagaskar nebo nesním o nějaké cizí exotické krajině, ale o něčem, kde je člověku dobře. Kde jsou blízcí lidé, kde mám přátele, kde je bezpečí.

ABE: V prvním filmu, ztrácejí domov Rómové. Nejprve rodina ztratí otce, který tragicky zahyne. Následuje ztráta bytu a film by měl končit likvidací rodiny. Jak jste došel k tomuto tématu?

ZT: To je skutečný příběh. Dověděl jsem se, že je žena,

POKRAČOVÁNÍ NA STR. 4